

Srečanja z rumeno pastirico *Motacilla flava* Encounter with the Yellow Wagtail *Motacilla flava*

Ivo A. BOŽIČ

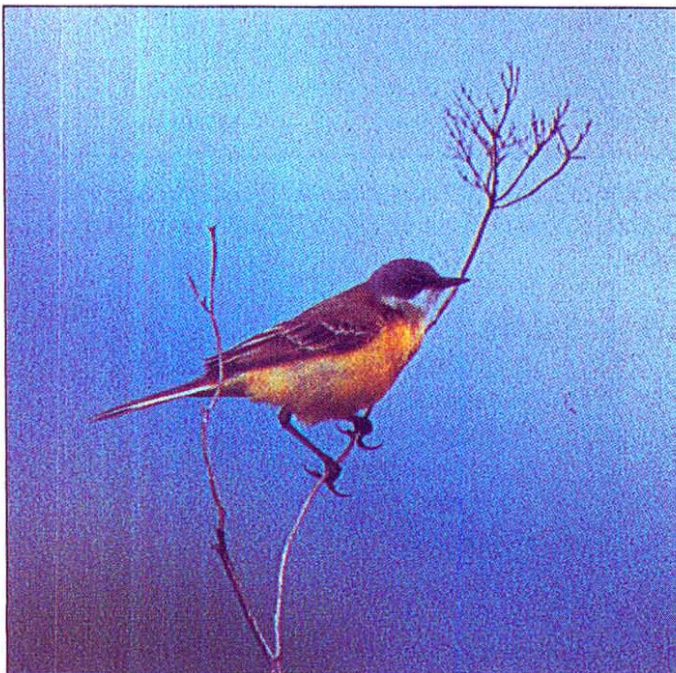
V Sloveniji se pojavljajo tri podvrste rumene pastirice: *Motacilla flava flava*, *M.f.cinereocapilla* in *M.f.feldegg*. V sestavku opisujem srečanja s to vrsto od leta 1976 dalje. Nekaj opazovanj je bilo tako bežnih, da podvrste nisem utegnil določiti (Tabela 1.). Zanimivo je bilo predvsem opažanje 16.5.1978, ko sem opazoval repaljščico *Saxicola rubetra*, ki je omenjeno pastirico vztrajno preganjala, ta pa se je na mesto konflikta vračala vedno znova in znova. Ali je bil vzrok isti kotichek za gnezdo?

S podvrsto *flava* sem se srečal samo dvakrat, 11.5.1990 in 6.4.1994 na Ljubljanskem barju. Določil sem jo na osnovi opazovanja samca. Predstavnike drugih dveh podvrst (*cinereocapilla* in *feldegg*), sem opazoval večkrat. Samca obeh podvrst sta spodaj lepo rumena, po hrbtu pa temna s sivkastimi in zelenkastimi odtenki. Samec podvrste *feldegg* je po glavi črn, grlo ima rumeno, in ko ga človek opazuje, se nehote spomni na samca črnoglavega strnada *Emberiza melanocephala*.

Samec podvrste *cinereocapilla* je po glavi sivo moder, od korena kljuna nazaj pa mu prek oči poteka temna lisa. Grlo ima svetlo oziroma belo. Samice obeh podvrst so manj izrazitih barv in jih med seboj nisem ločeval, razen ob pomoči pripadajočih samcev.

Prvo srečanje s samcem rumene pastirice podvrste *feldegg* je bilo 6.4.1976 pred Igom na Ljubljanskem barju (Tabela 2.). Podvrsto *cinereocapilla* sem prvič opazoval 30.5.1981, prav tako na Barju (Tabela 3).

Obe podvrsti se na Ljubljanskem barju pojavljata ob selitvi in za obe sem na tem območju dokazal tudi gnezdenje. Še posebej je bilo zanimivo gnezditveno opazovanje 8.6.1981. Tega dne sem na poti pred Igom zagledal samca in samico podvrste *feldegg*. Nedaleč stran sta se pojavila tudi samec in samica podvrste *cinereocapilla*. Vsi štirje so bili ob moji navzočnosti vznemirjeni, samec iz prvega in samica iz drugega para pa sta imela tudi "poln kljun". Očitno sta podvrsti gnezdili zelo blizu druga druge. Od vseh osebkov je bil

Slika 1: *Motacilla flava cinereocapilla*, Ljubljansko barje (I.A.Božič)

Slika 2: *Motacilla flava feldegg*, Ljubljansko barje (I.A.Božič)

najzaupljivejši samec podvrste *feldegg*, ki sem ga lahko celo fotografiral in posnel z oddaljenosti 5 m. Sicer pa so vsi nabirali hrano na bližnji koruzni njivi.

Iz opažanj sklepam, da se rumena pastirica

datum	kraj	število	opis
04.5.76.	LB, pred Igom	1EX.	v grmovju
05.5.76.	LB, pred Igom	1EX.	v grmovju
06.5.80.	LB, pred Igom	1EX.	na kolovozu
20.5.80.	LB, pred Igom	1F	v grmovju
15.7.81.	LB, Ig-Lavrica	1juv.	na kolovozu
15.5.84.	LB, pred Igom	1F	ob cesti
28.4.87.	LB, ob Iščici	1F	ob vodi
21.7.89.	LB, Draga	1EX.	Veliki ribnik
25.4.90.	LB, pred Igom	1EX.	na kolovozu
03.5.90.	LB, pred Igom	1EX.	na kolovozu
20.6.92.	LB, pred Igom	1juv.	speljana, na žici
06.4.94.	LB, pred Igom	4EX.	na zorani njivi
11.4.94.	LB, pred Igom	F	ob kolovozu v travi v plitvi vodi
12.4.94.	LB, pred Igom	11EX.	na jelši
15.4.94.	LB, Ig-Lavrica	F	ob poti
10.5.94.	LB, pred Igom	3EX.	na zorani njivi
23.5.94.	LB, pred Igom	večEX.	ob poti
25.5.94.	LB, pred Igom	1EX.	v zraku
28.5.94.	LB, pred Igom	F	na pokošeni mrvi
21.6.95.	LB, Draga	2EX.	v zraku, obe s polnim kljunom

Tabela 1: Opažanja rumenih pastiric, ki jih nisem določil do podvrste

Table 1: Observations of Yellow Wagtails which could not be determined down to their race

datum	kraj	število	opis
06.4.76.	LB, pred Igom	1M	na travniku
04.4.76.	za Savo pod Zalogom	1M	ob vodi
05.5.76.	LB, Kozlerjeva gošča	1M	ob poti
03.6.81.	LB, pred Igom	M+F	v travi, gnezdo?
15.6.81.	LB, Draga	1M	na žici
19.6.83.	LB, pred Igom	M+F, 1M	pod daljnovodom speljani mladiči
08.6.92.	LB, pred Igom	M+F	gnezdo v jarku
06.4.94.	LB, pred Igom	M	na zorani njivi
11.4.94.	LB, pred Igom	M	na koruznem strnišču in na kupu gnoja
11.4.94.	LB, pred Igom	M	ob kolovozu v travi v plitvi vodi
12.4.94.	LB, pred Igom	M	na jelši

Tabela 2: Opažanja rumenih pastiric podvrste *feldegg*

Table 2: Observations of Yellow Wagtails of *feldegg* race

datum	kraj	število	opis
30.5.81.	LB, pred Igom	2M, 1F	na kupu zemlje
26.4.87.	Kompolje, Sevnica	2M	med pasočimi se kravami lovita žuželke
01.5.87.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
14.5.88.	LB, pred Igom	M+F	ob jarku
11.5.90.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
22.6.90.	LB, pred Igom	M+F	speljan mladič
19.7.90.	LB, pred Igom	1M	ob poti
09.5.92.	LB, pred Igom	M+F	v travi ob poti
15.5.92.	LB, pred Igom	M+F	500 m stran od gornje navedbe
30.5.92.	LB, pred Igom	1M	na pokošeni travi
08.6.92.	LB, pred Igom	M+F	gnezdo ob jarku
12.6.92.	LB, pred Igom	M+F+4juv.	mladiči zletijo iz gnezda
14.4.93.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
14.4.93.	LB, Ig-Škofljica	2M+3F	na grmovju ob poti
07.6.93.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
08.6.93.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
09.6.93.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
22.6.93.	LB, pred Igom	3M	dva na preklah, eden ob jarku
24.6.93.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
01.7.93.	LB, pred Igom	M+2F	na kolovozu
11.4.94.	LB, pred Igom	3M	ob kolovozu v travi v plitvi vodi
20.4.94.	LB, pred Igom	večM	na drevju, grmovju in na tleh
23.5.94.	LB, pred Igom	M	na poti
15.5.95.	LB, pred Igom	M+F	ob poti
15.5.95.	LB, Ig-Škofljica	2M+1F	na žici
02.6.95.	LB, pred Igom	M	v zraku

Tabela 3: Opažanja rumenih pastiric podvrste *cinereocapilla*

Table 3: Observations of Yellow Wagtails of *cinereocapilla* race

Legenda/Key:

- LB = Ljubljansko barje
- EX = osebek, individual
- juv. = mladič, juvenile
- F = samica, female
- M = samec, male
- M+F = par, pair

dokaj redno pojavlja na Barju pred Igom, gnezdi pa neredno. Gnezdo naredi običajno v bližini jarka, poraščenega z visokim rastlinjem.

POVZETEK

V Sloveniji se pojavljajo tri podvrste rumene pastirice: *Motacilla flava flava*, *M.f.cinereocapilla* in *M.f.feldegg*. Avtor jih je pa opazoval na Ljubljanskem barju, kjer podvrsti *feldegg* in *cinereocapilla* tudi gnezdita, kar je v nasprotju z osnovno sistematsko zakonitostjo o razširjenosti podvrst. Dve podvrsti iste vrste namreč ne moreta naseljevati istega geografskega območja, če pa ga, potem nista podvrsti. Gnezditvena opazovanja rumene pastirice v Sloveniji tako znova odpirajo eno temeljnih vprašanj sistematike. (I.G.)

SUMMARY

Three different subspecies of the Yellow Wagtail occur in Slovenia: *Motacilla flava flava*, *M. f. cinereocapilla* and *M. f. feldegg*. The author observed them at Ljubljansko barje (Ljubljana Marshes), where the *feldegg* and *cinereocapilla* breed which, however, is contrary to the basic principles regarding the distribution of subspecies. Namely, two subspecies of the same species cannot inhabit the same geographical area, and if they do then they are not subspecies. Observations of the Yellow Wagtail from the breeding period in Slovenia have thus reopened one of the basic questions of classification. (I.G.)

Ivo A. Božič, Na jami 8, 1000 Ljubljana

Iz ornitološke beležnice

From the ornithological notebook

OBVESTILO

Po izidu obeh atlasov, atlasa gnezdilk in zimskega atlasa, je bolj ali manj znano, kje in kdaj veljajo posamezne vrste ptic v Sloveniji za običajne ali pogoste. Podatke o opazovanjih takšnih ptic bomo odslej objavljali v rubriki "Ornitološka kronika". Zapise o neobičajnih in manj pogostih ter seveda bolj ali manj redkih pticah bomo še naprej objavljali v rubriki "Iz ornitološke beležnice". Zapisi z novimi podatki o pojavljanju in razširjenosti bodo opremljeni z znakom, ki simbolizira atlas: znakom malega deževnika za atlas gnezdilk in znakom velikega srakoperja za zimski atlas. Po potrditvi komisije za redkosti in v dogovoru z avtorjem prispevka bomo poročila o vrstah, ki v Sloveniji v zadnjih petdesetih letih niso bile opazovane več kot trikrat, objavljali v posebnih prispevkih v uvodnem delu revije. Vabljeni k sodelovanju! Urednik.

NOTICE

After the publication of both Slovene ornithological atlases, *The Atlas of Breeding Birds* and *The Atlas of Wintering Birds*, it has become more or less clear where and when in Slovenia separate species are considered common or frequent. The data on observations of such birds will be from now on published in the column "Ornithological Chronicle", while the records about uncommon, less frequent and of course more or less rare species will still appear in the column "From the Ornithological Notebook". The records containing new data on occurrence and distribution of birds will be accompanied with the symbols of the two atlases: the symbol of Little Ringed Plover for *The Atlas of Breeding Birds* and the symbol of Great Grey Shrike for the *Atlas of Wintering Birds*. The Rarities Committee and the author of this article agree that reports on the species which have not been observed in Slovenia more than three times in the last 50 years will be published independently in the introductory part of the journal. You are kindly invited to take part. Editor